

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
КҮЗКӘЙ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ**

КАРАР

«30» декабрь 2025 ел

Күзкәй авылы

№ 14

«2026-2028 елларга Татарстан Республикасы
Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл
жирлегендә юл хәрәкәте иминлеге турында»
программаны раслау хакында»

2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен
раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 8 январендәге 1-р
номерлы күрсәтмәсен гамәлгә ашыру максатында, Күзкәй авыл җирлеге Башкарма
комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. «2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй
авыл җирлегендә юл хәрәкәте иминлеге» программасын расларга.
2. Өлеге карарны Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районының рәсми
сайтында «авыл җирлекләре» бүлегендә (tukay.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы
рәсми хокукий мәгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru) урнаштырырга.
3. Күзкәй авыл җирлегенең 2024 елның 27 декабрендәге 15 номерлы карары (барлык
үзгәрешләре белән) үз көчен югалткан дип санарга.
4. Өлеге карар үтәлешен контрольдә тотуны үз җаваплылыгымда калдырам.

Башкарма комитеты Җитәкчесе

Э.Р. Гәрәев

Күзкәй авыл җирлеге Башкарма
комитетының 2025 елның “30”
декабрендәге 14 номерлы карары
белән расланган

**«2026-2028 елларга
Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы
Күзкәй авыл җирлегендә юл хәрәкәте иминлегенә»
ПРОГРАММАСЫ**

ТР, Тукай районы
2025 ел

ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программаның исеме	«2026-2028 елларга Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегендә юл хәрәкәте иминлеге» программасы
Программаны эшләү өчен нигез	2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеге стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2018 елның 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсе, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указы, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрне кыскарту һәм аларның нәтижеләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары
Программаның дәүләт заказчысы	Татарстан Республикасы Транспорт һәм юл хужалыгы министрлыгы
Программаны төп эшләүчеләр	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның максатлары һәм бурычлары	Программаның максаты – юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгын киметү, гражданның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлеге юлларында аларның законлы хокукларын һәм имин хәрәкәт шартларын тәмин итү. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора: - Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегенә юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча дәүләт системасын камилләштерү; - транспорт чараларын йөртүчеләрне һөнәри әзерләү, яңадан әзерләү сыйфатын күтәрү; - юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәртү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру; - юл хәрәкәте иминлеген пропагандалауның, контроль-күзәтчелек эшчәнлегенә нәтижеләләрне арттыру; - транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион куркынычсызлыгына, аларны тормышка ашыру механизмнарына кагылышлы таләпләрне камилләштерү; - юл хәрәкәтен оештыруның нәтижеләре схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану; - авыл җирлеге юлларында куркыныч участокларны бетерү һәм булдырмау; - балаларны гына түгел, өлкән яшьтәге кешеләрне дә (шул исәптән пенсионерларны) урамда һәм юлларда хәрәкәт итү куркынычсызлыгы кагыйдәләренә өйрәтү системасын камилләштерү; - авария-коткару эшләренә һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижеләләрне арттыру
Программаны тормышка ашыру вакыты	2026-2028 еллар
Тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижеләр	Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә авариянең индикатив күрсәткечләре кимү көтелә: юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгы. Юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу очраклары ачыклану дәрәжәсен республика буенча уртача күрсәткечтән югарырак күтәргә, шул ук вакытта ЮХИДИ бүлекчәсе эшчәнлеген тизлекне арттыру, узып китү, юл чатында йөрү кагыйдәләрен үтмәү кебек бозуларны

	ачыклауга юнәлдерергә, бу юл-транспорт һәлакәтләренең кимүенә сизелерлек йогынты ясаячак. Авыл жирлегә территориясендә һәм ТР Тукай муниципаль районы юлларында автомобиль транспорты өлкәсендә аварияләлек дәрәжәсенең кимүе
Программаның төп чаралары	Муниципаль дәрәжәдә юл хәрәкәте иминлеген белән идарә итү структураларын камилләштерү, Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген идарәсә дәүләт системасының хокукий һәм мәғлүмат базасын камилләштерү. Юл хәрәкәте иминлеген проблемалары буенча максатчан мәғлүмати-пропаганда кампанияләре үткөрү, массакуләм мәғлүмат чараларында юл хәрәкәте иминлеген мәсьәләләрен даими яктырту. Балалар һәм яшүсмерләренң транспорт културасын тәрбияләү һәм куркынычсыз тәртипкә өйрәтүнең яңа формаларын һәм ысулларын эшләү һәм гамәлгә кертү, автотранспорт профилендәге спорт картинг-клублары, балалар яшүсмерләр автомәктәбе челтәрен булдыру. Машина йөртүчеләрне өзерләү системасын камилләштерү, автотранспорт чараларын йөртүчеләрнең һөнәри осталыгын күтәрү һәм өзерләү буенча алдынгы технологияләр үзәген булдыру. Контроль-күзәтчелек органнарының үзара хезмәттәшлеген системасын камилләштерү, тиз йөрешле хәрәкәт режимын контрольдә тоту өчен техник чаралар һәм жиһазлар кертү, техник карау чараларын гамәлгә кертү
Программаның ярдәмчә программалары һәм төп чаралары үтәлешен оештыру өчен җаваплылар	Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл жирлеген Башкарма комитеты
Финанслау күләме һәм чыганаclarы	Программаны финанслауның гомуми күләме 600,0 мең сум төшкел итө

1. КЕРЕШ

Өлеге программа «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлеген стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2018 елның 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсә, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указы, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм аларның нәтижеләрен киметү чараларын гамәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карары нигезендә эшләнде.

Өлеге Программа юл-транспорт һәлакәтләренең авырлыгын киметү, гражданның гомерен, сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, ТР Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл жирлеген юлларында аларның законлы хоуклары гарантияләрен арттыру максатларында эшләнде.

Өлеге Программа түбәндәге бурычларны хәл итүгә юнәлдерелгән:

- Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл жирлегендә юл хәрәкәте иминлеген дәүләт идарәсенең нәтижеләлеген арттыру;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру;
- юл хәрәкәтен оештыруның нәтижелә схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- жирле юлларда куркыныч участокларны бетерү һәм булдырмау;

- авария-коткару эшлөренең һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтижәләлеге арттыру.

1. Юл-транспорт һәлакәтләренең төп сәбәпләре булып тора:

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның юл хәрәкәте кагыйдәләрен һәм һава-метеорологик шартларны үтәмәве;
- машина йөртүчеләрне әзерләү процессы белән төгәл, бердәм идарә итү булмау аларның әзерлек дәрәжәсенә һәм сыйфатына карата оптималь таләпләр тәэмин итми;
- машина йөртүчеләрне әзерләү сыйфатына һәм юл хәрәкәтендә башка катнашучыларның юлларда үз-үзләрен тотышы культурасына карата таләпләрне арттыру укуы һәм тәрбияләү структурасында, формаларында һәм ысулларында адекват үзгәрешләр белән, мәгариф учреждениеләренең төп массасы педагогик кадрлар составын яхшырту белән бергә алып барылмый;
- халыкның юлларда үз-үзгәне тоту культурасының үзгәрүче юл хәрәкәте шартларына туры килмәве;
- машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимнарын үтәүне контрольдә тотуны камилләштерү;
- юлларның сыйфаты канәгатьләнәрлек булмау.

Жәмәгәтчелек фикерен сораштыру нәтижәләре күрсәткәнчә, авариялелек торышына хокукий нигилизм һәм куркынычсызлык таләпләренә битарафлык күрсәтү төп йогынты ясый. Сораштырылган шәхси транспорт йөртүчеләрнең якынча 30%ы үз гәмәлләрен юл хәрәкәтендә катнашучыларның башка мөнфәгәтләренә туры китерми, 40%ы гадәт буенча юл хәрәкәте кагыйдәләрен боза, чөнки юлда беркайчан тәртип сакламый, 35%ы юл ситуациясе (юлның начар торышы, хәрәкәтне оештырудагы житешсезлекләр, транспорт агымының югары тыгызлыгы һәм интенсивлыгы) юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозарга мәжбүр иткән, дип санып, 13%ы юл хәлен кисәтү һәм 5%ы машина йөртүченең игътибары читкә юнәлү дип раслый. Сораштырылуучыларның 28%ы кайчан да булса исерек хәлдә транспорт белән идарә иткән, аларның 25%ы, транспорт руле артына утырганда, сизмәсләр һәм жәзага тартылмаслар дип өметләнгән, 20%ы машина йөртү сыйфатына һәм юл хәлен бәяләүгә алкоголь йогынты ясамаячак, дип санаган.

Моннан тыш, жәмәгәтчелек фикерен сораштыру бүгенге көндә машина йөртүчеләр һәм жәяүлеләр арасында үзара мөнәсәбәтләр бик киеренке булуын күрсәтә. Юл хәрәкәтендә катнашучы бу төркемнәрнең үзара каршы торуы, кагыйдә буларак, юлларда куркыныч хәл тудыруга һәм әлеге төркемнәр арасындагы юл-транспорт һәлакәтләренең шактый өлешендә өлемгә китерә.

Жәяүлеләр тарафыннан жәрәхәтләнүгә китергән юл хәрәкәте кагыйдәләрен төп бозулар булып машина йөргән жирдә билгеләнмәгән урында юл аша чыгу, көйләү сигналлары таләпләрен бозу, жәяүлеләрнең юлның машина йөрү өлешендә исерек хәлдә булуы тора. Жәяүлеләр кичүе булмаган урыннарда юлларны чыгу – иң зур куркыныч. Жәяүлеләрнең юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозуның объектив сәбәпләре:

- жәяүлеләр кичүләренең житерлек булмавы;
- тезекләндерелгән тукталыш мәйданчыклары булмау;
- жәмәгәт транспорты тукталу урыннарында «Автобус тукталышы урыны» юл билгеләре булмау;
- юл чатлары зонасында «Главная дорога», «Уступите дорогу» юл билгеләре булмау.

Юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү проблемасы халыкның иң киң катламнары, жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алмыйча хәл ителә алмый. Социаль-психологик системалар, шул исәптән дини укулар, төрле рухи концепцияләр һәм ижтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзләрен тотышы формаларын һәм ижтимагый аңын формалаштыру тәжрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы хакында массакүләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә. Социаль-психологик системалар,

шул исәптән дини укулар, төрле рухи концепцияләр һәм иҗтимагый берләшмәләр нигезендә халыкның киң массаларының үз-үзләрен тотышы формаларын һәм иҗтимагый аңын формалаштыру тәҗрибәсе кешеләрнең үз-үзләрен тотышы хакында массакуләм үзгәрешләргә исәп тотарга мөмкинлек бирә.

Халык белән пропаганда-аңлату эшләре, балалардан башлап, даими алып барылырга тиеш һәм барыннан да элек юл хәрәкәтендәге вакыйгаларның тискәре нәтиҗәләренә бәйле потенциал куркынычны аңлауга, юл хәрәкәте иминлегә өлкәсендә нормаларны, кагыйдәләрен һәм стандартларны бозучыларга карата тискәре мөнәсәбәт формалаштыруга юнәлтелгән булырга тиеш. Моннан чыгып, юл хәрәкәтендә кешеләрнең хокукый тәртибен формалаштыру юнәлешләрен билгеләгәндә, халыкның төрле социаль һәм яшәү категорияләренә юнәлдерелгән дифференциацияләнгән пропаганда үткәрелергә тиеш.

Аварияләлек дәрәжәсен, китерелгән кеше һәм матди югалтуларны бары тик дәүләт һәм иҗтимагый оешмалар тарафыннан бөтен халыкның актив ярдәме белән законнар чыгару, икътисади, техник һәм тәрбия характерындагы чаралар комплексын гамәлгә ашырганда гына киметергә мөмкин.

Юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү буенча юлларда халыкның үз-үзен тотышы културасын күтәрүгә юнәлдерелгән проектны тормышка ашыру Күзкәй авыл җирлегендә аварияләлек дәрәжәсен киметергә мөмкинлек бирәчәк, бу юл-транспорт һәлакәтләреннән килгән зыянны каплауга матди чыгымнарны киметәчәк.

2. ПРОГРАММАНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Программаның максаты булып гражданның сәламәтлеген һәм аларның мөлкәтен саклауны тәмин итү, Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегенә юллары буенча имин хәрәкәт итү шартларына аларның законлы хокукларын гарантияләү тора. Максатка ирешү шарты булып түбәндәге бурычларны хәл итү тора:

- җирлектә юл хәрәкәте иминлегенә дәүләт идарәсенең нәтиҗәлеләгән арттыру;
- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең ышанычлылыгын арттыру;
- юл хәрәкәтен оештыруның нәтиҗәле схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану;
- авыл җирлегенә юлларында куркыныч участокларны бетерү һәм булдырмау;
- авария-коткару эшләренә һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ашыгыч медицина ярдәме күрсәтүнең нәтиҗәлеләгән арттыру.

3. ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЧАРАЛАРЫ. ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫНЫҢ (БҮЛЕКЛӘРНЕҢ) СИСТЕМАСЫ

Программаның максатына 5 максатчан проект белән тәкъдим ителгән программа чаралары комплексын тормышка ашыру нигезендә ирешү күздә тотыла:

1 проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итүнең муниципаль системасын камилләштерү

Проектның төп максаты булып Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегендә юл хәрәкәте иминлегенә дәүләт идарәсенең нәтиҗәлеләгән арттыру тора.

Чаралар планында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын алга таба камилләштерү каралган. Бу бурыч хәзерге вакытта аеруча актуаль. Өлгә проект кысаларында җирлек дәрәжәсендә идарә структураларын камилләштерү, юл хәрәкәте

иминлеге белән идарә итүнең дәүләт системасын хокукий һәм мәғлүмати тәэмин итү буенча чаралар комплексын (түбәндә китерелгән) тормышка ашыру күздә тотыла.

Юл хәрәкәте иминлеге өлкәсендә юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү һәм оештыруга карата таләпләрне билгеләүче, өлгә таләпләрне тормышка ашыру тәртибен һәм аларны бозган өчен җаваплылыкны билгеләүче норматив базаны камилләштерү буенча эш алып бару планлаштырыла. Автомобиль транспортында пассажирлар йөртү иминлеген арттыруга юнәлдерелгән чаралар комплексы гамәлгә ашырылачак.

Юл-транспорт һәлакәтләренең авыр нәтижәләрен киметү өчен, проектта авария-коткару эшләренең оперативлыгын һәм нәтижәлелеген арттыру чараларын гамәлгә ашыру каралган.

Юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итү, аварияләргә булдырмау максатыннан, автотранспорт предприятиеләре тарафыннан өстәмә рәвештә түбәндәге чаралар эшләнә:

1. Начар климат шартларында машина йөртүчеләрнең эшенә ныклы контроль, яшә машина йөртүчеләрнең мөстәкыйль эшләвен, аларның машина йөртү күнекмәләрен тикшерүне тәэмин итүне контрольдә тоту оештырылган.

2. Юл хәрәкәте кагыйдәләре һәм машина йөртү күнекмәләре буенча йөртүчеләрнең белемнәрен өстәмә тикшерүләр үткәрелә.

3. Ял көннәрендә, төнлә һәм эштән тыш эшләрдә 3 айдан да ким эш стажы булган йөртүчеләрне эшкә җәлеп итү тыела.

4. Хәрәкәттәге составка техник хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау сыйфатын контрольдә тоту тәэмин ителгән.

5. Куркыныч участокларда хәрәкәт режимнарын үтәүне контрольдә тоту көчәйтелә.

6. Хәрәкәт иминлеген тәэмин итү мәсьәләләре буенча машина йөртүчеләр-остазлар белән инструктив-методик киңәшмәләр, семинарлар үткәрелә.

7. Барлык юл-транспорт һәлакәтләре дә тикшерелә.

Һәр предприятиедә күчмә составны ремонтлау, линиягә чыгарганда һәм предприятиегә кайтканда аның техник торышы, күчмә составны экипировкалау, машина йөртү составына яңа медицина таныклары, рейс алды һәм рейстан соң контроль тикшерү, машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимын үтәү өчен җавап бирүче структуралар бар. Кышкы һәм җәйге эш шартларына күчкәндә сезонлы инструктажлар үткәрелә. Машина йөртүчеләр составына юл-транспорт һәлакәтләренең барлык очраклары һәм сәбәпләре дә хәбәр ителә.

2 проект. Юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү

2026-2028 елларга каралган «Юл хәрәкәте иминлеген арттыру буенча чараларга иҗтимагый ярдәм оештыру» проектындагы күп кенә чараларны «Юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү» проектының икенче этабында давам итү күздә тотыла. Максатчан мәғлүмати-пропаганда кампанияләре ярдәмендә юл хәрәкәте иминлеге проблемасы буенча җәмәгатьчелек фикерен формалаштыру, халыкны укуының нәтижәле методларын кертү буенча эш давам итәчәк, шул исәптән балалар һәм яшүсмерләр белән юлларда куркынычсызлык кагыйдәләренә өйрәтү буенча эш көчәйтеләчәк. Машина йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру буенча чаралар каралган. Аларның төп өлешләре булып машина йөртүчеләргә өйрәтү системасын камилләштерү, юл хәрәкәте кагыйдәләрен системалы рәвештә бозучы машина йөртүчеләр белән профилактик эш алып бару, йөртүчеләргә психофизиологик диагностика үткөрү нигезләрен булдыру тора.

Проектның төп максаты – юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч тәртибен кискәтү һәм транспорт чараларын йөртүчеләрнең һөнәри ышанычлылыгын арттыру.

Проект кысаларында массакуләм мәғлүмат чараларын файдаланып, юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркынычсыз тәртибен формалаштыруга, табибка кадәр

беренче ярдәм күрсәтү методларына һәм юл хәрәкәтенең хокукий мәсьәләләренә юнәлдерелгән чаралар комплексын, массакүләм мәгълүмат чараларында юл хәрәкәте иминлеген оештыру һәм тәмин итү мәсьәләләре буенча даими мөкаләләр циклын, юл хәрәкәте иминлегенә торышын аңлату һәм юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү буенча күрелә торган чаралар турында белгечләр чыгышлары күздә тотыла.

Массакүләм мәгълүмат чаралары ярдәмендә җәмәгатьчелек фикерен формалаштыру һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәү буенча махсус пропаганда кампанияләрен оештыру һәм үткөрү күздә тотыла. Бу кампанияләр контроль-күзәтчелек органнары эшчәнлегенә белән яраштырылырга һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышын максатчан контрольдә тотуны гамәлгә ашырырга тиеш.

Өлеге чараларны тормышка ашыру халыкның игътибарын юл хәрәкәте иминлегенә проблемасына җәлеп итүне, үткөрелә торган чараларга иҗтимагый ярдәм күрсәтүне һәм юл хәрәкәтендә катнашучыларда куркынычсызлык стандартларын формалаштыруны тәмин итәргә тиеш.

Проектта юл хәрәкәтендә аеруча якланмаган катнашучыларга, балаларга, яшүсмерләргә, шулай ук пенсионерларга аерым игътибар бирелә. Балаларны һәм яшүсмерләрне транспорт культурасына өйрәтүнең һәм тәрбияләүнең юлларда һәм урамнарда үз-үзләрен дәрәс тоту күнекмәләрен һәм белемнәрен актив, иҗади яктан үзләштерүне тәмин итә торган яңа, нәтижеләрәк формаларын һәм ысулларын кертү каралган: юл хәрәкәте иминлегенә буенча иң яхшы рәсем һәм плакат конкурсы үткөрү, автотранспорт профилендәге спорт клубларын, урта белем бирү мәктәпләренә каршындагы велошөһәрчәкләр төзү каралган.

Проектта каралган мөһим юнәлешләрнең берсе булып юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозган машина йөртүчеләр белән профилактик эш алып бару тора.

Исерек хәлдә ясалган юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү өчен машина йөртүчеләргә рейс алды тикшерүе үткөрергә кирәк. Көтелгән нәтиҗә – исерек хәлдә ясалган юл-транспорт һәлакәтләренең кимүе.

Юл-транспорт һәлакәте урынында беренче булып ЮХИДИ бүлегенә хезмәткәрләре һәм автотранспорт йөртүчеләре була. Зыян күргәннәргә беренче медицина ярдәме күрсәтү өчен ЮХИДИ бүлегенә хезмәткәрләре, шулай ук машина йөртүчеләр беренче ярдәм күрсәтүнең билгелә бер күнекмәләренә ия булырга тиеш. Беренче медицина ярдәме күрсәтү буенча укуларны Тукай районы үзек хастаханәсә үткәрә, укуту программасы 16 сәгатькә исәпләнгән.

Югарыда әйтелгәннәрне исәпкә алып, проектта балаларны һәм яшүсмерләрне транспорт культурасына өйрәтүнең һәм тәрбияләүнең юлларда һәм урамнарда үз-үзләрен дәрәс тоту күнекмәләрен һәм белемнәрен актив, иҗади яктан үзләштерүне тәмин итә торган яңа, нәтижеләрәк формаларын һәм ысулларын кертү каралган.

3 проект. Юл хәрәкәтен оештыруны һәм шартларын камилләштерү

Өлеге проектның төп максаты булып Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегендә юл хәрәкәте оештыруның тагын да нәтижеләрәк схемаларын, методларын һәм чараларын эшләү һәм куллану, юл хәрәкәте шартларын камилләштерү юлы белән юл-транспорт һәлакәтләренә килеп чыгу куркынычын киметү тора. Куелган максатка ирешү чарасы булып юллардагы куркыныч участокларны һәм куркыныч хәрәкәт шартларын бетерү һәм кисәтү буенча чаралар комплексын тормышка ашыру тора.

«Татавтодор» ААҖнең Чаллы филиалы 395,1 км территорияль автомобиль юлына хезмәт күрсәтә. Районның гамәлдәге автомобиль юллары челтәренә нигездә формалашкан. Әмма күп кенә параметрлар буенча ул автомобиль хәрәкәтенең барлык үсә баручы таләпләренә туры килми, шуңа күрә транспорт чыгымнарын бөтен яклап киметү бурычы белән беррәттән, районда гамәлдәге автомобиль юллары челтәрен камилләштерү эшенә дә

дөвам ителергә тиеш, ул теләсә нинди хужалык элементләрен гамәлгә ашырганда уңайлыкның һәм рентабельлекнең гарантияләнгән дәрәжәсен тәмин итәчәк.

Анализ мәғлүматлары буенча җирле әһәмияткә гомуми файдаланудагы автомобиль юллары (поселок эчендә) күчеш тибындагы өслеккә ия. Бу юллар ныклык күрсәткечләре һәм автомобиль транспорты хәрәкәте куркынычсызлыгы буенча төзелеш нормаларының һәм кагыйдәләренең заманча таләпләренә конструктив туры килми.

Шулай итеп, җирлекләрдә күчмә типтагы юллар саны шактый. Барлык торак пунктлар һәм авыл хужалыгы предприятиеләре дә каты өслеккә юллар белән тәмин ителмәгән. Шуңа күрә Программа чаралары юл шартларын гомуми яхшыртуга һәм юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участокларын бетерүгә ярдәм итә.

Гамәлдәге юлларны гомуми яхшырту аларга шундый форма бирүгә һәм юл хәрәкәте кагыйдәләре таләпләренә туры килә торган хәрәкәтне җайга салуны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Юл-транспорт һәлакәтләренең, шул исәптән аеруча авыр нәтижеләрнең сәбәпләр структурасында машина йөртүчеләрнең аруы мөһим факторларның берсе буларак, машина йөртүчеләрнең хезмәт һәм ял режимнарын үтүгә контрольне камилләштерүне таләп итә. Нәтижәле контрольне гамәлгә ашыру транспорт чараларын хәрәкәт параметрларын теркәү җайланмалары белән техник җиһазландырганда мөмкин булчак.

4 проект. Юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү

Юл-транспорт һәлакәтләрен кисәтү буенча нәтижәле чараларның берсе булып контроль-күзәтчелек эшчәнлеген активлаштыру тора. Контроль-күзәтчелек эшчәнлегә түбәндәгеләрне үз эченә ала: юл хәрәкәтендә катнашучыларның эшчәнлеген (юл хәрәкәте кагыйдәләре таләпләрен үтәү) контрольдә тоту; тимер юл аркылы чыгу урыннарын һәм юлларны, ясалма корылмаларны карап тотуны һәм линиягә чыгучы транспортның төзеклеген контрольдә тоту.

Проектның төп максаты булып хокукий, оештыру, мәғлүмати һәм техник тәмин итүне камилләштерү юлы белән, контроль-күзәтчелек эшчәнлегенең нәтижелелеген арттыру хисабына аварияләргә киметү тора.

Өлеге максатны тормышка ашыру өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- юл хәрәкәте иминлеген өлкәсендә ведомствоара компетенциягә ия контроль-күзәтчелек органнарының нәтижәле хезмәттәшлеген системасын булдыру.

Юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участокларын бетерүгә һәм юл шартларын яхшыртуга юнәлдерелгән Программаның беренче этабы чаралары шулай ук юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участокларында һәм башка потенциал куркыныч участокларда юл эшләрен башкарганда алга таба да үсеш алды, автомобиль юлларында куркынычсыз транспорт развязкасын урнаштыру каралган. Юл-транспорт һәлакәтләрен ачыклауның һәм зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтүнең мәғлүмати системасын алга таба үстерү, шулай ук госпитальгә кадәр этапта медицина ярдәме күрсәтү системасын үстерү күздә тотыла;

- гамәлдәге законнарда, башка норматив хокукий актларга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, юл хәрәкәтен оештыру өлкәсендә кагыйдәләр, стандартлар, техник нормалар һәм башка норматив документлар эшләү, машина йөртүчеләргә транспорт чаралары белән идарә итү хокукы алу һәм уку; пассажирлар йөрткәндә һәм йөк ташыганда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, транспорт һәм юл хужалыгы объектларын, продукциясен һәм хезмәтләрен мәжбүри сертификацияләү; юл хәрәкәте иминлеген тәмин итүгә бәйле эшчәнлекне лицензияләү;

- юл хэрэкэте кагыйдөлөрөн бозуны теркәү оператив-техник чараларны, машина йөртүчеләрне эзерләү һәм аларның торышын, транспорт чараларын эксплуатацияләү, юллар төзү һәм эксплуатацияләүне диагностикалау приборларын һәм чараларын эшләү һәм кертү.

Юлларның һәм юл корылмаларының сакланышын тәмин итү өчен куркыныч, зур габаритлы һәм авыр йөкләр ташуны контрольдә тоту буенча нәтижәле чаралар системасын эшләргә һәм юл челтөрөн үлчәү контроле пунктлары белән тәмин итәргә кирәк.

Бу өлкәдә тизйөрешле хәрәкәт режимнарына, машина йөртүчеләрнең һәм пассажирларның куркынычсызлык каешларын һәм мотошлемнары куллануга контрольне көчәйтү, исерек яисә наркотиктан исергән хәлдә машина йөртүчеләрне ачыклау буенча бурычлар өстөнлекле булып тора.

Тулаем алганда, контроль-күзәтчелек органнарының юл хэрәкэте буенча эшен камилләштерү түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- хәрәкәт куркынычсызлыгы өлкәсендә контроль һәм күзәтчелек системасын камилләштерү буенча норматив-хокукый һәм оештыру документларын эшләү һәм раслау;
- ЮХИДИ бердәм мәгълүмати-эзләү системасын кертү;
- автотранспорт чаралары хәрәкәтен мониторинглау һәм анализлау системасын оештыру, транспорт хәрәкәте тыгыз участокларны, концентрация урыннарын ачыклау;
- кышкы чорда юлларны карап тотуны оештыруны, контрольдә тотуны һәм техник тәмин итүне камилләштерү;
- дәүләт техник карау станцияләре контролерларын эзерләү һәм яңадан эзерләү программасын эшләү һәм тормышка ашыру;
- социаль мәсьәләләрне хәл итү (ЮХИДИ хезмәткәрләре өчен торак төзү һәм сатып алу, ЮХИДИ ветераннарына матди ярдәм күрсәтү һ. б.)

Хезмәткәрләрнең контроль-күзәтчелек эшчәнлегенә нәтижәлелеге аларның техник тәмин ителеше дәрәжәсенә бәйле.

5 проект. Фәнни-тикшеренү һәм тәҗрибә-конструкторлык эшләре

Программа чараларын тормышка ашыруның югары нәтижәлелегенә ирешү һәм юл-транспорт һәлакәтләрөн кисәтү буенча эш сыйфатын арттыру өчен юл хэрәкэте иминлеге системасының бөтен эшчәнлегенә юл хэрәкэтен оештыру турында иң заманча белемнәргә һәм юл-транспорт һәлакәтләрөн кисәтү эшен камилләштерү, юл челтөрөн формалаштыру, транспорт хэрәкэте иминлеге һәм башка белем өлкәләре арасында үзара бәйләнешкә нигезләнәргә тиеш.

Юл хэрәкэте иминлеге буенча фәнни тикшеренүләр гамәли булып тора. Алар юл-транспорт һәлакәтләрөн булдырмауда яки аларның санын киметүдә нәтижәле булырга мөмкин, дип санала. Әгәр дә юл-транспорт һәлакәтләре мөһим социаль-иқтисадыи проблема дип танылмаса, фәнни тикшеренүләрне аклау кыенрак булыр иде.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, фәнни тикшеренүләрнең беренче максаты юл-транспорт һәлакәтләрөн булдырмау түгел, ә белем алу. Әмма бу белемнәр юл-транспорт һәлакәтләрөн булдырмауда әһәмиятле булырга мөмкин. Ничек кенә булмасын, шуны ышанып әйтергә була: фәнни тикшеренүләрнең сыйфаты югарырак булган саен, аның карарлар кабул итүгә йогынтысы зуррак.

Бу өлкәдә фәнни-тикшеренү эшләрөнәң нигезе булып, мәсәлән, түбәндәгеләр тора:

- аеруча авыр нәтижәләргә китергән юл-транспорт һәлакәтләрөнәң сәбәпләрөн комплекслы тикшерү;

- юл-транспорт һәлакәтләрөнәң торышы һәм проблемалары мониторингы;
- ижтимагый фикер мониторингы;
- юл-транспорт һәлакәтләре күрсәткечләрөн дәүләт исәбенә алу системасын камилләштерү буенча методик рекомендацияләр эшләү;

- юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозучы машина йөртүчеләрне яңадан әзерләү буенча уку-программа документациясен эшләү;
- авто/транспорт чараларын йөртүчеләрен әзерләүче уку-уыту планнарын һәм программаларын эшләү;
- автотранспорт чараларын йөртүчеләрне әзерләүнең инновацион технологияләрен эшләү;
- хәзерге вакытта психологик аспектларны исәпкә алмыйча, җәмгыять эшчәнлегенең бер генә өлкәсендә дә нәтиҗәләргә ирешеп булмый.

Юл хәрәкәте өлкәсе дә искәрмә булып тормый, аның уңышы күп очракта кешегә, аның осталыгына, күнекмәләренә, психика үзенчәлекләренә һәм халәтенә бәйле. Барлык юл-транспорт һәлакәтләренең 3/4 транспорт чараларын йөртүчеләр гаебе белән, аларның табигый яки хезмәт эшчәнлегә барышында алынган психофизиологик сыйфатларына, ағымдагы психик яки физик халәтә бозылуга, психик эшчәнлек процессында тоткарлыкларга бәйле хаталары нәтиҗәсендә килеп чыга.

Транспортта аварияне киметүгә юнәлдерелгән иң нәтиҗәле чараларның берсе – йөртүче һөнәренә кандидатларны да, аларның эш үзенчәлекләрен билгеләгәндә (такси, автобуслар, йөк транспорты, куркыныч яки аеруча кыйммәтле йөк ташу, еракка ташу һ.б.) машина йөртүчеләрне дә психофизиологик сайлап алу. Галимнәр тарафыннан машина йөртүче өчен һөнәри яктан мөһим булган сыйфатлар ачылган, аларга шөгыльләнеп ирешеп булмый, компенсацияләнми һәм аларның булмавы машина йөртүче булу мөмкинлеген шик астына куя. Алдынгы автомобиль илләренең транспорт психологлары бәяләвенчә, психофизиологик сайлап алуны кертү юл-транспорт һәлакәтләре санын 20%ка киметергә мөмкин.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, гәмәлдәге кадрлар агентлыклары инде хәзер үк персоналны, шул исәптән машина йөртүчеләрне сайлау буенча хезмәт тәкъдим итә. Шулу вакытта алар психологик портрет төзү белән генә чикләнеләр, бу машина йөртүчеләр өчен җитәрлек түгел, чөнки безне, барыннан да элек, аның командада нинди булуы түгел, ә юл-транспорт һәлакәтенә элгү ешлыгы кызыксындыра.

Эшкә урнашканда психодиагностика кертү шулай ук уңай фактор булып тора, ул машина йөртүчеләрнең җаваплылыгын һәм дисциплинасын арттыра, кадрлар агымын киметә, бу юл-транспорт һәлакәтләрендә чагылыш тапмый калмый.

4. ПРОГРАММАНЫ ФИНАНСЛАУ

Программаны финанслауның гомуми күләме 600,0 (Алты йөз мең) сум тәшкил итә.

Муниципаль бюджетлардан финанслар белән идарә итүче – авыл җирлегә Башлыгы, район Башлыгы.

Өлеге финанслау күләмнәре тиешле финанс елына бюджетларны формалаштырганда төгәлләштерелергә тиеш.

Моннан тыш, мөмкинлек булган саен район бюджеты акчалары, максатчан һәм ирекле иганәләр җәлеп ителәчәк.

5. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ МЕХАНИЗМНАРЫ

Өлеге Программа «2018-2025 елларда юл хәрәкәте иминлеген арттыру» федераль максатчан программасының, «2018-2024 елларга Россия Федерациясендә юл хәрәкәте иминлегә стратегиясен раслау турында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2018 елның 8 январендәге 1-р номерлы күрсәтмәсенең, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү чаралары турында» Татарстан Республикасы Президентының 2014 елның 06 декабрендәге 1115-ПУ номерлы Указының, «Татарстан Республикасында юл хәрәкәте иминлеген арттыру, юл-транспорт һәлакәтләрен кыскарту һәм аларның нәтиҗәләрен киметү чараларын гәмәлгә ашыру турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2023 елның 18 февралендәге 159 номерлы карарының алга

таба үсеше булып тора һәм һәм «Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алулар өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 05 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон (2023 елның 14 ноябренә үзгәреشلәр белән) һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән нормалар нигезендә гамәлгә ашырыла.

6. ТРАНСПОРТ ЧАРАЛАРЫ ХУҖАЛАРЫНЫҢ ГРАЖДАНЛЫК ҖАВАПЛИЛЫГЫН ИМИНИЯТЛӘШТЕРҮ

Зыян күрүчеләр транспорт чараларыннан файдаланганда, аларның тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә китерелгән зыянны каплау хокукларын яклау максатында, күрсәтелгән федераль закон белән транспорт чаралары хуҗаларының гражданлык җавапчилигы мәҗбүри иминиятләштерүнең (алга таба – мәҗбүри иминиятләштерү) хокукый, икътисадый һәм оештыру нигезләре билгеләнә.

Мәҗбүри иминиятләштерүнең төп принциплары булып тора:

- күрсәтелгән федераль законда билгеләнгән чикләрдә зыян күрүчеләрнең тормышына, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә китерелгән зыянны каплау гарантиясе;

- транспорт чаралары хуҗаларының гражданлык җавапчилигы иминиятләштерүнең гомуми һәм мәҗбүри булуы;

- Россия Федерациясе территориясендә күрсәтелгән Федераль закон белән билгеләнгән гражданлык җавапчилигы иминиятләштерү бурычын үтәмәгән транспорт чараларын кулланмау, транспорт чаралары хуҗаларының юл хәрәкәте иминлеген арттыруда икътисадый кызыксынуы.

Транспорт чаралары хуҗалары элгә Федераль законда билгеләнгән шартларда, тәртиптә һәм аның нигезендә иминиятләүчеләр сыйфатында транспорт чараларыннан файдаланганда башка затларның тормышына, сәламәтлегенә яки мөлкәтенә зыян килү нәтиҗәсендә килеп чыгарга мөмкин булган гражданлык җавапчилигы үз хисабына иминиятләштерергә тиеш.

Мәҗбүри иминият килешүе төзелә торган шартлар Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан чыгарыла торган мәҗбүри иминиятләштерү кагыйдәләрендә булган мәҗбүри иминият шартнамәсенең типлаштырылган шартларына туры килергә тиеш.

Транспорт чарасы хуҗасының Россия Федерациясе территориясендә транспорт чарасыннан файдаланганда зыян күрүчеләрнең тормышына, сәламәтлегенә яисә мөлкәтенә зыян килү аркасында барлыкка килгән йөкләмәләр буенча гражданлык җавапчилигы куркынычы белән бәйлә мөлкәт мәнфәгатьләре мәҗбүри иминият объекты булып тора.

Транспорт чаралары хуҗалары тарафыннан мәҗбүри иминиятләштерү мәҗбүри иминият шартнамәләре төзү юлы белән гамәлгә ашырыла.

Мәҗбүри иминият шартнамәләрендә транспорт чаралары хуҗаларының гражданлык җавапчилигы иминиятләштерелгән транспорт чаралары күрсәтелә.

Мәҗбүри иминият килешүе буенча транспорт чарасы хуҗасының, шулай ук транспорт чарасын законлы нигездә файдаланучы башка кешенең граждан җавапчилигы иминиятләнә.

Мәҗбүри иминият шартнамәсе төзегәндә, иминиятче иминиятләүчегә иминият полисы һәм дәүләт үрнәгендәге махсус билге тапшыра. Мәҗбүри иминиятне гамәлгә ашыруны раслаучы документ булып иминият полисы тора.

Зыян күрүчеләр таләбе буенча компенсация түләүләре гамәлгә кую документлары нигезендә һәм 2002 елның 25 апрелендәге 40-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә эшләүче иминиятчеләрнең һөнәри берләшмәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Зыян күрүчеләр һәм иминиятчеләрнең һөнәри берләшмәсе арасындагы компенсация түләүләре уңаеннан мөнәсәбәтләрдә аналогия буенча мәҗбүри иминият шартнамәсе буенча файда алуы белән иминиятләштерүче арасындагы мөнәсәбәтләр

өчен Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән кагыйдәләр кулланыла. Тиешле нигезләмәләр Федераль законда башкасы каралмаганга һәм мондый мөнәсәбәтләрнең асылынан башкасы килеп чыкмаганга кулланыла. Шул ук вакытта күрсәтелгән компенсация түләүләре иминиятче һәм (яки) зыян өчен җаваплы зат тарафыннан китерелгән зыянны өлешчә каплауга тигез суммага кими.

Транспорт чаралары хужаларының иминиятләштерү буенча күрсәтелгән Федераль закон белән билгеләнгән бурычларын үтәүне контрольдә тоту милиция тарафыннан транспорт чараларын теркәү, Дәүләт техник күзәтүен оештырганда һәм юл хәрәкәте кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашырганда, шулай ук юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә норматив хокукий актларны теркәгәндә башкарыла. Транспорт чарасын йөртүченең үзе белән мәҗбүри иминият полисы булырга һәм аны тикшерү өчен Россия Федерациясе законнары нигезендә вәкаләтле милиция хезмәткәрләренә тапшырырга тиеш.

Россия Федерациясе территориясендә өлгә Федераль закон белән билгеләнгән гражданлык җаваплылыгын иминиятләү буенча йөкләмәне үтәмәгән транспорт чараларын файдалану тыела. Күрсәтелгән транспорт чараларына карата дәүләт техник каравы һәм теркәве үткәрелми.

7. ПРОГРАММАНЫ ТОРМЫШКА АШЫРУ НӘТИЖӘЛЭЛЭГЕН БӘЯЛӘУ ҺӘМ СОЦИАЛЬ-ИКТИСАДИЙ НӘТИЖӘЛӘР

Программаны тормышка ашыру нәтижәсендә Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Күзкәй авыл җирлегә юлларында аварияләр һәм юл-транспорт һәлакәтләрендә һәлак булучылар саны кимү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү белән идарә итү системасын, юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләү буенча дәүләт сәясәтен камилләштерү, транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион куркынычсызлыгын арттыру, Күзкәй авыл җирлегендә юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерү, юл челтәрендә имин хәрәкәт шартларын тәмин итү, юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү, юл хәрәкәтендә катнашучылар өчен оператив радиоэлемтә булдыру һәм госпитальгә кадәр этапта юл-транспорт һәлакәтләрендә зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү сыйфатын күтәрү көтелә.

Күпчелек очракта алынган нәтижәләргә нинди дә булса дәрәҗә теоретик нигез биру дә шулай ук авыр. Бигрәк тә оештыру чараларының юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышы моделенә йогынтысы аз өйрәнелгән. Һәм моның үрнәге булып җәяүлеләр юллары тора. Бу чара нәтижәсендә юл-транспорт һәлакәтләре санындагы нинди дә булса үзгәрешне исбатлау авыр. Хәтта җәяүлеләр юлы саны артса да, бу җәяүлеләрнең барысы да алардан файдаланачак, ә автомобильчеләр тизлекне алар янында киметәчәк дигән сүз түгел. Мондый чаралар буенча, бәлки, юл хәрәкәтендә катнашучыларның үз-үзләрен тотышы модельләренең башка үзгәрешләре буенча булган материалларда бушлыklar бар. Шуңа күрә китерелгән аңлатмалар шактый дәрәҗә булырга мөмкин, әмма алар мөмкин булган, ләкин документлаштырылмаган аңлатмалар турында гипотезлар гына.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1998 елның 4 декабрендәге 1441 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясе автомобиль юлларының озынлыгы, техник торышы буенча Юл хәрәкәте иминлегенә күрсәткечләрен дәүләти исәпкә алу кагыйдәләре нигезендә 02.02.2000 һәм 27.08.2015 еллардагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән юл-транспорт һәлакәтләренең торышын бәяләү буенча түбәндәге индикаторларның дәүләт исәпкә алынуы гамәлгә ашырыла:

- хәрәкәт составы туктап тору өчен мәйданчыklar, шул исәптән туклану, сәүдә, ашыгыч медицина ярдәме һәм җир катламынан читтә урнашкан автотранспорт тукталышларының башка урыннарында ял итү һәм кыска вакытлы тукталыш өчен мәйданчыklar саны;

- тротуарлар һәм каты өслекле жәяүлеләр юллары озынлыгы;
 - автобус тукталышлары саны;
 - бер дәрәжәдә тоташу һәм киселешү урыннары саны (гади жиһазландырылмаган тоташулар һәм киселешләр, өлешчә каналларга бүленгән тоташулар һәм икенче дәрәжәле юлда юнәлдерелгән утраулар белән киселешләр, тулысынча каналларга бүленгән киселешләр һәм ике юлда да юнәлдерелгән утраулар белән тоташулар, божралы киселешләр);
 - төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры китереп урнаштырылган каты өслекле (капиталь, жиңеләйтелгән һәм күчеш) төп юлга чыгу һәм керү урыннары саны;
 - барлык типтагы күчмә-тизлек полосалары, шул исәптән чөйсәман, параллель, бүленү полосасы белән параллель, параллель булмаган яки кәкрә сызыклы полосалар саны;
 - кытыршы өслекле юл катламнарының озынлыгы (макро- һәм микрокытыршылыкны тәмин итүче сайланган гранулометрик состав белән юл катламының беренче өслеген эшкөртү);
 - ныгытылган юл читләре (сул һәм уң як), шул исәптән асфальтобетон, цемент-бетон, таш материаллар белән, үләннәр чөчеп ныгытылган юл читләренен озынлыгы;
 - барьер һәм парапет тибындагы коймалар озынлыгы (төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә беренче төркем коймалары);
 - сигнал баганалары саны;
 - ясалма корылмаларда һәм бордюр ташларында отбойлы брусның югары төгөрмәче озынлыгы;
 - горизонталь (юл өслегенә төшерелә торган линияләр, язулар, уклар һәм башка билгеләмәләр) һәм вертикаль (күперләр, юлүткөргечләр, парапетлар, киртәләр, бордюрлар һәм башка юл корылмалары һәм юл элементларына төшерелә торган линияләр һәм билгеләмәләр) булу;
 - расланган дислокация нигезендә юл билгеләре һәм күрсәткечләр саны;
 - стационар яктырту жайланмалары саны;
 - төрле дәрәжәләрдә жәяүлеләр кичүе саны;
 - тимер юллар һәм хисап бирүче оешма балансында булган автомобиль юллары кисешкән урыннарда төрле дәрәжәдә транспорт развязкалары саны;
 - машина йөртүчеләрне әзерләү сыйфаты һәм башка юл хәрәкәтендә катнашучыларның юлларда үз-үзләрен тотышы культурасы;
 - отвод полосасында һәм юл бие полосасында сервис объектлары саны (автозаправка станцияләре, мотельләр, кемпинглар, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, башка сервис объектлары);
 - Россия Федерациясе автомобиль юлларында юл-транспорт һәлакәтләрен исәпкә алу һәм анализлау кагыйдәләре нигезендә ачылган юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участоклары саны;
 - юл-транспорт һәлакәтләре концентрациясе участокларын бетерү өчен юл эшләре башкарылган участоклар саны;
 - юридик һәм физик затларныкы булган трамвай һәм троллейбуслар саны;
 - юлларның сыйфаты һәм аларның кулланучылар шартларына туры килүе.
- Юл-транспорт һәлакәтләренен гомумиләштерелгән индикатив күрсәткечләре сыйфатында кабул ителә:
- 1 кв.м. майданда гомуми файдаланудагы юлларның озынлыгы, километрларда;
 - асфальт-бетон өслекле юлларның гомуми файдаланудагы юлларның гомуми озынлыгына нисбәте; %ларда;
 - асфальт-бетон өслекле юллар белән гомуми файдаланудагы юллар челтәренә кадәр элементәсе булмаган торак пунктларның чагыштырма зурлыгы, процентларда,
 - авыл хужалыгы предприятиеләренен үзәк утарлары;
 - калган торак пунктлар.

Өлеге программаны тормышка ашыру нәтижәсендә көтелә:

- районда юллардагы аварияләрне киметү һәм ел саен юл-транспорт һәләкәтләренең индикатив күрсәткечләрен киметү, бу, һичшиксез, юл-транспорт һәләкәтләренең гомуми саны картинасында чагылыш табачак:

- юл-транспорт һәләкәтләре нәтижәсендә жәрәхәт алуучылар һәм һәлак булучылар саны, нәтижеләрнең авырлыгы;

- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә дәүләт идарәсе системасын һәм юл хәрәкәтендә катнашучылар белән эшләүдә дәүләт сәясәтен камилләштерү;

- транспорт чараларының конструктив һәм эксплуатацион иминлеген арттыру;

- шәһәрдә юл хәрәкәтен оештыруны камилләштерү;

- юлларда имин хәрәкәт шартларын тәмин итү;

- юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү өлкәсендә контроль-күзәтчелек эшчәнлеген камилләштерү;

- хәрәкәттә катнашучылар өчен оператив радиоэлемтә системасын булдыру һәм юл-транспорт һәләкәтләрендә зыян күрүчеләргә госпитальгә кадәрге этапта ярдәм күрсәтү сыйфатын күтөрү

Башка чыганаclar: банкларның максатчан кредитлары, программаны тормышка ашыруда катнашучыларның взнослары, фондлар һәм ижтимагый оешмалар акчалары, эшмәкәрлек структуралары чаралары, иганәче чаралары һ.б.

**2026-2028 елларга Күзкәй авыл җирлеге буенча
юл хәрәкәте иминлеген арттыру
ПРОГРАММАСЫ**

№	Объектларның исеме	Егәрлек	Финанслау чыганаклары			Искәрмә
			Жирле бюджет, мең сумда			
			2026	2027	2028	
1.	Бистә э эчендәге юлларны төзү, ремонтлау һәм реконструкцияләү:	250 м	200,0	200,0	200,0	
1.1.	Муса Жәлил урамы, Күзкәй авылы (вак таш башкаруда)	50 м	200,0	0	0	ЖБ
1.2.	Тау башы 2 урамы, Иске Байлар авылы (вак таш башкаруда)	100 м	0	200,0	0	ЖБ
1.3.	Тау башы 2 урамы, Иске Байлар авылы (вак таш башкаруда)	100 м	0	0	200,0	ЖБ
2.	Жирлекнең торак пунктларында тукталыш павильоннары урнаштыру		-	-	-	
3.	Жирлектәге гомуми белем бирү учреждениеләре каршындагы балалар автомобиль майданчыклары:		-	-	-	
4.	«Ясалма тигезсезлек» урнаштыру:		-	-	-	
5.	Юлларның машиналар йөрү өлешендә разметка: сатып алу буяу өчен		-	-	-	
6.	Авыл жирлегендә юл билгеләре кую		-	-	-	
7.	Металл барьер киртәләр урнаштыру		-	-	-	
	Барлығы:		200,0	200,0	200,0	